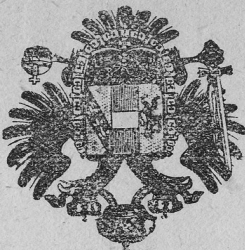


Proměna Ždánic v průběhu 1918 – 2018

Prezentaci připravili:
ing. Roman Vrábel, Mgr. Anastazie
Polášková a ing. Vladimír Netopil

Poslední



rodu.

svého

Nelíčenou radostí jati oznamujeme všem **českým občanům**, že zalíbilo se všemohoucí **spravedlnosti světské** k nemalému žalu všech šmoků a přítelíčků československého národa, povolati k sobě všemi národy nenáviděné

Rakousko-Uhersko

Dokonalo vyhlášením československého státu v pondělí 28. října 1918 k velké radosti nás všech, kteří jsme úpěli po **300 let** pod jeho pařáty.

Pohřbeno bylo slavnostně i se všemi znaky svými a orly, které ze svých sídel odstraněny byly a budou snít o své poslé slávě. Děkovně projevy následovati budou, až se ustálí naše mysl.

V PRAZE 1. den československé republiky,
t. j. 28. října 1918.

Plesající občané.

Soustrastné projevy »věrných« spojenců se s díky odmítají.



*Oznámení samostatnosti státu
československého
ve Žďánicích dne 30. října 1918.*

Každý se radoval, že jsme se tak brzy a tak náhle dočkali
Československého státu.

Všecky bíločervené a bílomodročervené prapory pro zákaz do té chvíle
dobře uschované, byly vyvěšeny na domech.

První prapor vyvěsil kupec František Mňáčko, bývalý starosta a předseda Občanské záložny
Do dvou dnů byly domy plny praporů.

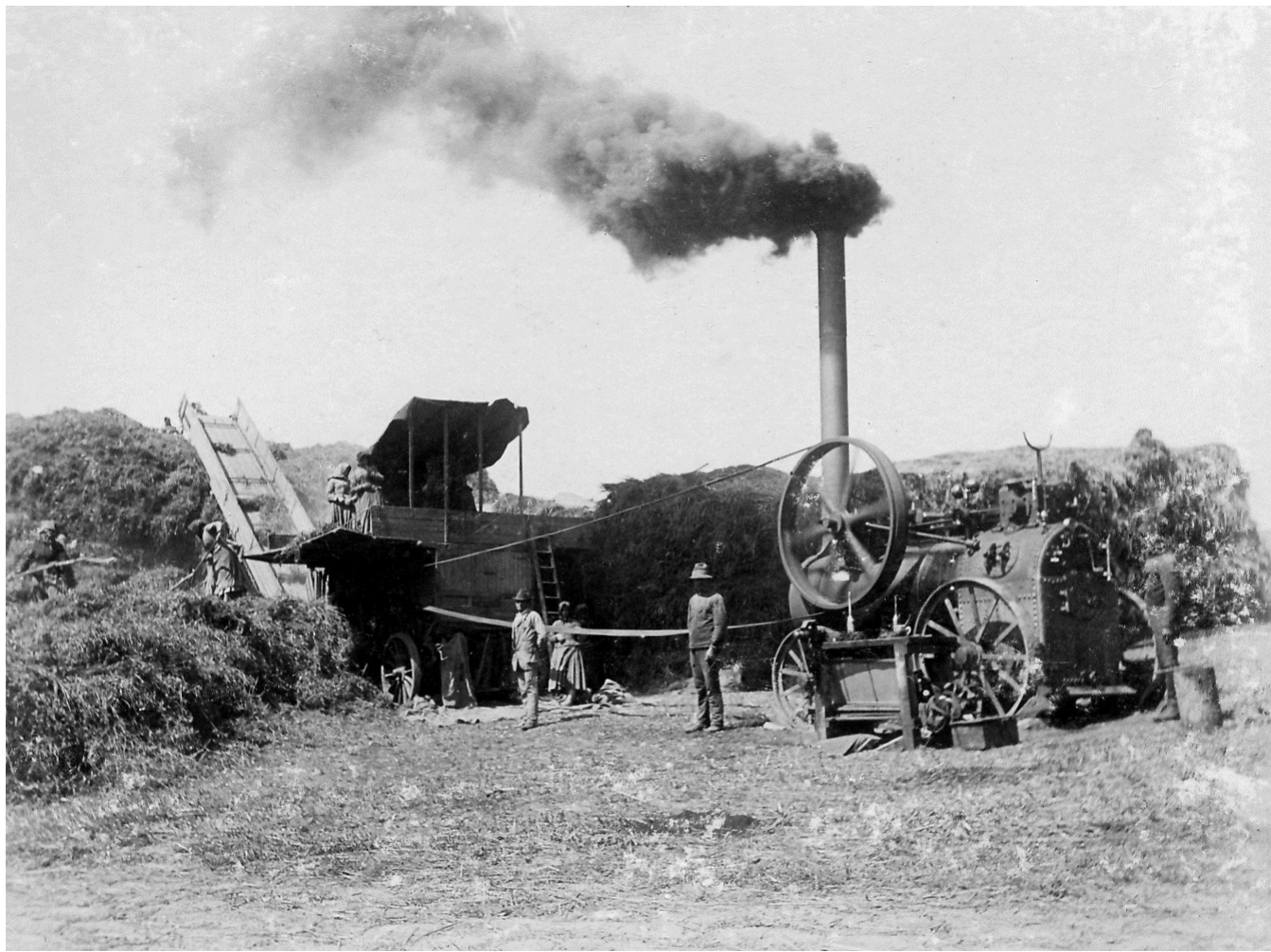
.



Občané Ždánic se usnesli oslavit vznik republiky průvodem s hudbou.



Proměna města se ale nezastavila: V roce 1921 byla v Kaškově strojním mlýně zřízena elektrárna na třífázový proud, ze které bylo v následujících letech napájeno nově vybudované pouliční osvětlení.





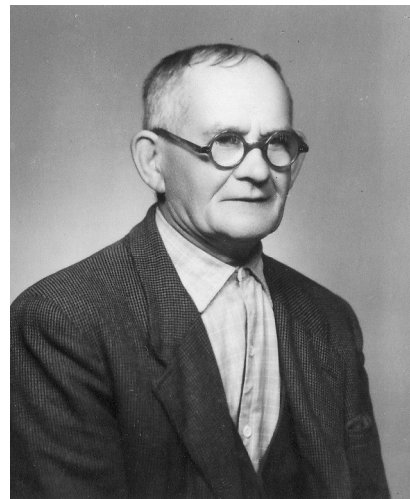
21. května 1923 byl odhalen pomník obětem 1. sv. války na náměstí a o 2 roky později byla kolem něj zřízena kovová ohrádka. Dnes stojí před obchodním domem Palánek, kam byl přemístěn v dubnu 1955, aby uvolnil místo novému pomníku Rudé armádě.

ŽDÁNICE. - Náměstí.





V roce 1924 byl zastaven provoz knížecí cihelny (na snímku je její ztvárnění na obraze Frant. Chalabaly), naopak byla založena parní pila.



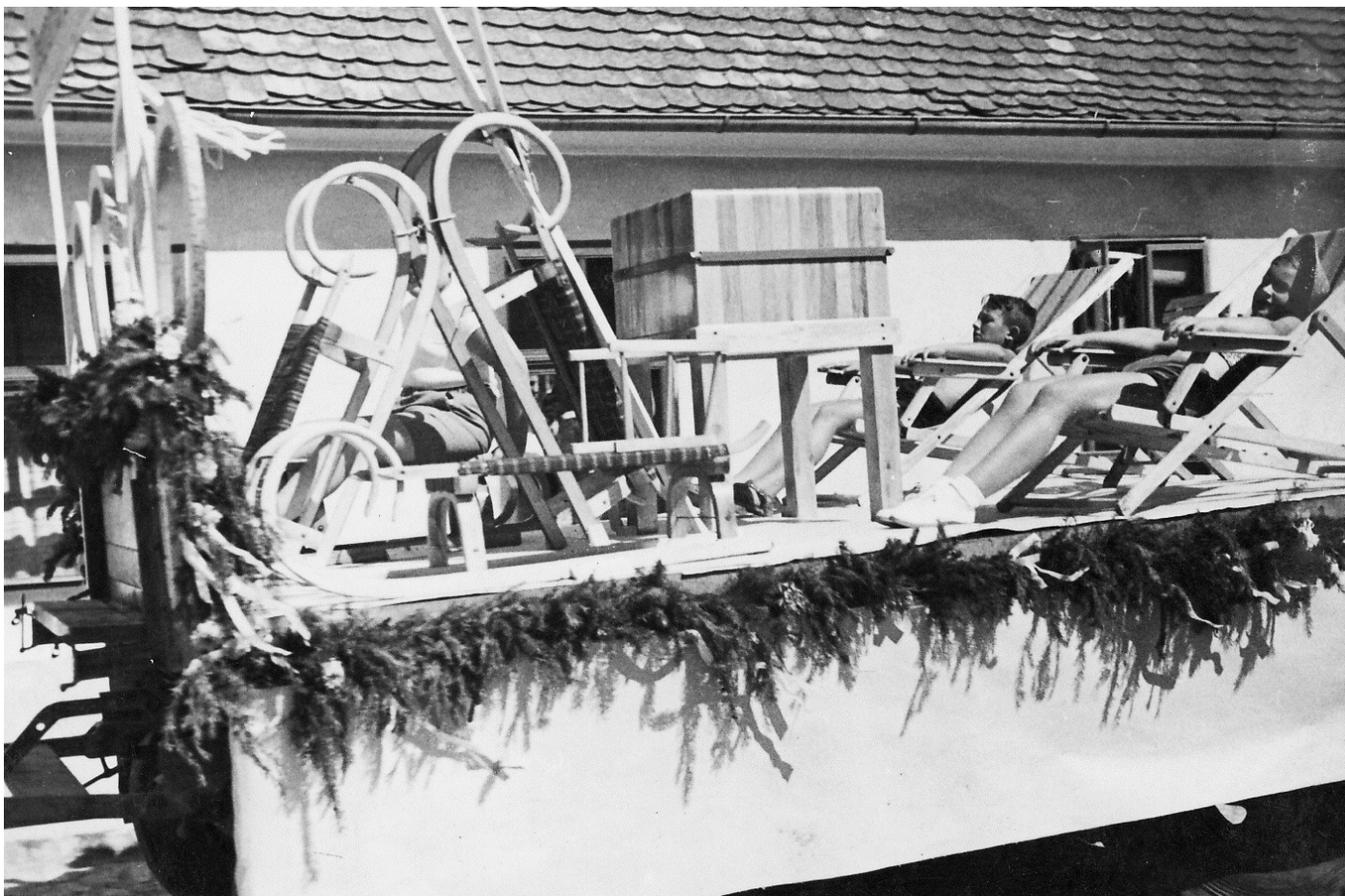
Pilu založili 1. ledna 1924 bratři Cyril a Ludvík Blatní poblíž železničního nádraží.



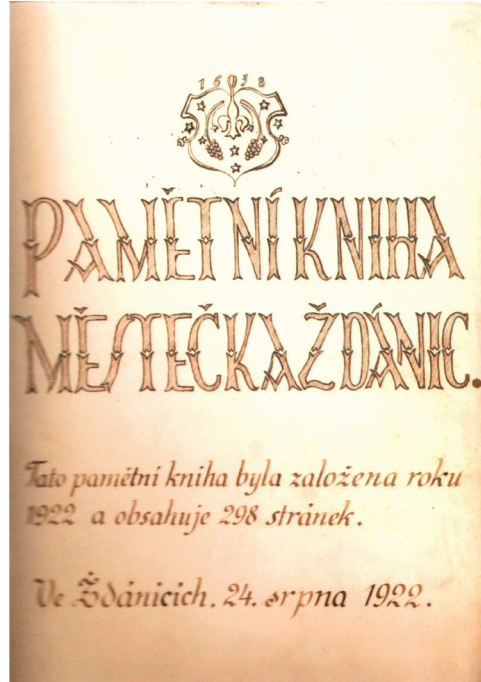
Podél silnice postavili přízemní dílnu s kanceláří, kolářskou dílnou s ohýbárnou dřeva, byla zřízena odbočka vlečky až ke vstupnímu skladu kulatiny, takže se kmeny z vagonů vykládaly přímo do skladu. Hotové výrobky se pak zasílaly po železnici jako kusové zásilky.



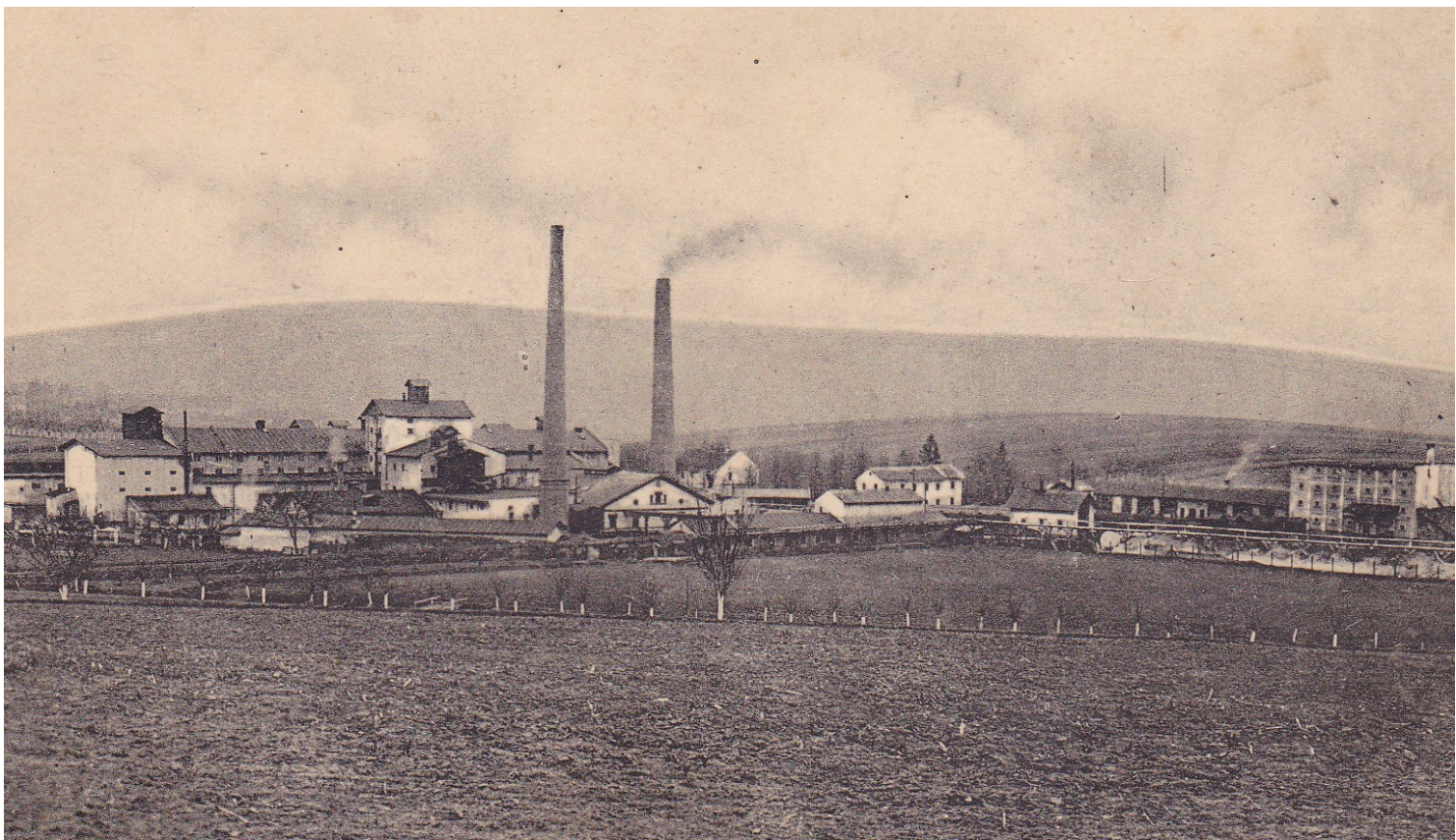
Parní pila v roce 1936



Ve školní kronice se pak dočteme, že ve velmi tuhé zimě r. 1929 s velkým množstvím sněhu se hitem školní mládeže stala jízda na lyžích a sánkách „rohačkách“ od firmy Cyrila Blatného.



Od roku 1922 je vedena Obecní kronika města. Byla založena jako Pamětní kniha městečka Ždánic a prvním kronikářem byl řídící učitel Karel Schönsgibl.



V lednu 1925 byla zakončena poslední kampaň v cukrovaru, který byl od roku 1921 vlastnictvím státu. Během kampaní v něm pracovalo asi 200 zaměstnanců. řepy. Cukrovar byl uzavřen v reakci na probíhající pozemkovou reformu a budovy se postupně bouraly. Naposled – v roce 1929 – byl zbořen padesátimetrový komín.



V prosinci 1925 zahájil autodopravce Gabriel Lošťák pravidelnou autobusovou přepravu osob a pošty na trase Ždánice-Bučovice. Do této doby se přepravovalo koňskými potahy. Soukromá autobusová doprava Ždánice-Kyjov pak byla zřízena o tři roky později.



V červenci 1926 byla slavnostně otevřena sokolovna i se sousedním hřištěm a v srpnu v ní byly zahájeny kinematografické projekce filmů. Kinooperátorem se stal učitel Leopold Janhuba a prvním promítaným filmem byl Syn hor.



Nejvýznamnější událostí roku 1928 však bylo položení základního kamene budovy Měšťanské školy smíšené ve Žďánicích.



Místo pro stavbu bylo vytvořeno zbouráním obecní hospody U Zlaté hvězdy na Městečku č. 18.



Položení základního kamene bylo součástí školní slavnosti, která byla vyvrcholením programu k deseti letí republiky.



Stavba budovy však byla úspěšně dokončena a od 1. října 1930 se v ní začalo vyučovat. Slavnostní odevzdání nové budovy měšťanské školy svému účelu se uskutečnilo spolu s oslavou státního svátku 28. října 1930. Současně se začala na základě svolení prezidenta republiky T.G.Masaryka nazývat školou Masarykovou.



Pohled na Městečko v třicátých letech

Vývoj republiky na počátku 30. let silně ovlivnila hospodářská krize a rostla nezaměstnanost. Např. v r. 1933 bylo ve Ždánicích 75 nezaměstnaných, kterým byl na zmírnění bídy denně poskytován litr polévky a 20 dekagramů chleba. V Evropě se začaly uplatňovat fašistické vlivy, které se projevily i ve Ždánicích: Ve volbách do obecního zastupitelstva v září 1931 získala Národní obec fašistická téměř 16 % hlasů (čili 5 mandátů) a stala se po sociální demokracii druhou nejsilnější stranou.



V roce 1932 byl zřízen dílčí vodovod pro ulici Suchý řádek a pod Kaštýlkem bylo otevřeno koupaliště. Obec k tomuto účelu koupila rok předtím od Eduarda Seidla za 5 000 Kč tzv. obecní rybník. Protože ten rok byl stým výročím narození dr. Miroslava Tyrše, dostalo koupaliště název Tyršovo. Reklama na nové koupaliště uváděla: Tyršovo koupaliště automobilům příjezdné.



V říjnu 1936 se ve Ždánicích konala Jubilejní hospodářská výstava, kterou pořádal Rolnicko-hospodářský spolek u příležitosti 40. výročí jeho založení. Na sokolském hřišti a v sokolovně byly tehdy uskutečněny výstavy hovězího, vepřového a drobného domácího zvířectva a zemědělských plodin a ovoce.



V říjnu 1936 se také uskutečnily krojované hody, na nichž byly pod vedením Jakuba Vrbase předvedeny staré zvyky a tance ze Ždánic a okolí. Na dlouhou dobu pak byla tradice hodů přerušena a byla obnovena až v roce 1965.



Blížící se nebezpečí války způsobilo velký zájem občanů o kurzy a cvičení civilní i protiletecké obrany. V červenci 1936 navštěvovalo samaritánský kurz téměř 100 žen, kurzy protiletecké obrany proběhly i v letech 1936 a 37.



V roce 1937 zřídila obec na základě nařízení nákladem 30 000 Kč na koupališti veřejné sprchy, které by byly použity v případě leteckého útoku jako umývárny proti následkům zasažení otravnými plyny.



Během léta a podzimu 1937 byla z důvodu havarijního stavu opravena kostelní věž a byl do ní vložen pamětní spis. Věž byla nově omítnuta, šindelová střecha byla odstraněna a věž byla nově pokryta měděným plechem. Třetinu nákladů na opravu uhradil kníže Liechtenstein.



V listopadu 1937 si koupil dům č. 250 na Městečku Otakar Šmíd a v následujícím roce sem přestěhoval z Nenkovic svou kovodílnu náhrobních dekorací z barevných kovů. V roce 1940 v ní pracovalo už 80 zaměstnanců.



Za války však musela být výroba zastavena, protože barevné kovy se mohly používat jen pro válečné účely. Proto firma zavedla technologicky příbuznou výrobu závitníků, a tak byly položeny základy budoucí firmy Mikro pro výrobu závitořezných nástrojů. Zaměření výroby, administrativní zařazení firmy i název se během let měnily – Mikro, Zbrojovka, Kovové nástroje, Nářadí a dnes je to NAREX



NAREX, největší firma vyrábějící závitořezné nástroje v České republice.



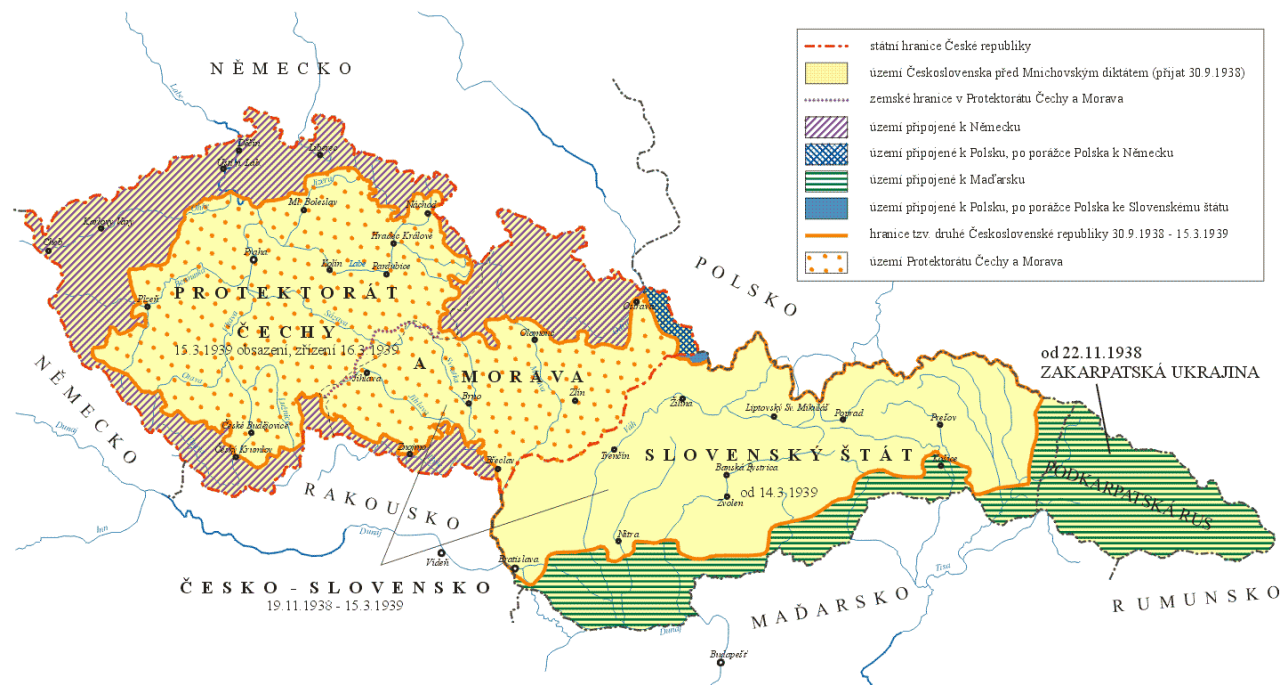
Bezprostřední ohrožení Československa nacistickým Německem vedlo v roce 1938 k vyhlášení dvou mobilizací – částečné mobilizace v květnu 1938 a všeobecné mobilizace v září 1938. Ze Ždánic narukovalo celkem 221 mužů.



V kronice města čteme: Když pak v pátek 23. září byla rozhlasem rozšířena zpráva o mobilisaci armády, naplnilo se již po půl hodině náměstí mladými a starými. Všude, téměř ve všech domovech světlo. Málo lidí spalo tu noc. Nikde však zmatek, všude odhodlanost. Ráno scházejí se mobilisovaní u autobusu, aby odjeli na dráhu do Bučovic.



16. března 1938 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Dopoledne svolána schůze rady, aby byla přítomna, kdyby přišel někdo z říšských úřadů převzít obecní úřad. Nikdo však nepřišel.



Občané nedbali plískanice, která toho dne panovala, a postávali na ulicích očekávající příchod vojska. Vojsko však nepřišlo, ač v Bučovicích bylo.



Pro válečné účely byly zrekvírovány dva kostelní zvony z roku 1922, zůstal jen umíráček. Místo zvonu se tlouklo do kolejnice. Nový zvon pak věnovali kostelu František a Marie Foretovi.



V srpnu bylo ve dvou místnostech bývalé radnice na Hrubé straně otevřeno Vrbasovo muzeum, jehož sbírky se průběhem času rozšiřovaly. Muzeum na Hrubé straně bylo pro veřejnost otevřeno vždy v neděli za přítomnosti jeho zakladatele **Jakuba Vrbase**.



Fašistická okupace zanechala tragické stopy i ve Ždánicích. Mnoho ždánických občanů bylo odvečeno do koncentračních táborů, tam zahynuly i všechny ždánické židovské rodiny. Řada občanů byla za odbojovou činnost popravena. 18. června 1942 byli v Kounicových kolejích v Brně popraveni učitelé ždánické měšťanské školy Václav Bumba a Pavel Krupička, kteří byli zapojeni do ilegální činnosti.

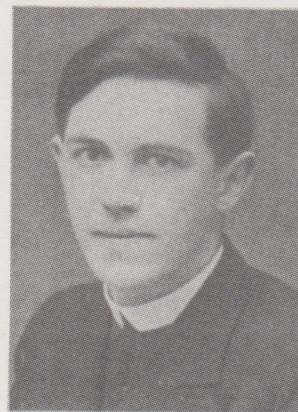


P. VÁCLAV KOSTIHA,

farář ve Ždánicích,

narozen 26. července 1900 v Nechvalíně.
Popraven dne 1. července 1942 v Brně,
Kounicových kolejích.

—
Nezapomeneme Vaší oběti.
Bůh Vám odplaf na věčnosti!



P. FRANTIŠEK VONEŠ,

kaplan ve Ždánicích,

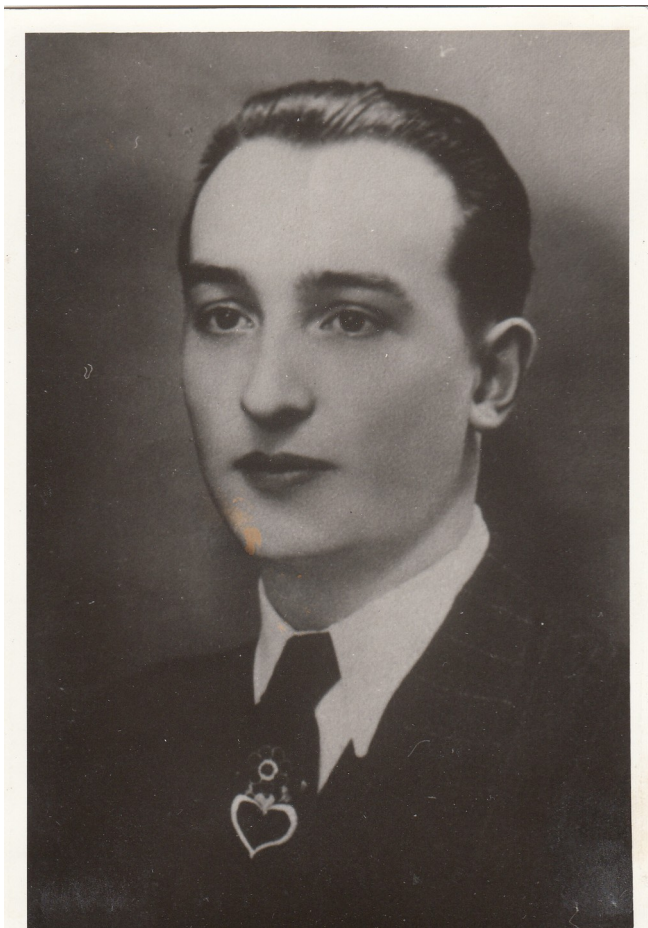
narozen 16. září 1913 ve Stříteži u Rožné.
Popraven dne 1. července 1942 v Brně,
Kounicových kolejích.

—
Nezapomeneme Vaší oběti.
Bůh Vám odplaf na věčnosti!

1. července byli popraveni ždánický farář Václav Kostiha a kaplan František Voneš. Zaplatili životem za svůj hrdinský čin – ukrývali na faře dva bojovníky proti fašismu, Oldřicha Pechala a Cyrila Žižlavského.



14. listopadu 1944 byli v Praze na Pankráci popraveni Ladislav Dvořák a Jaroslav Ledvina za ilegální překročení slovenských hranic s cílem připojit se ke Slovenskému národnímu povstání.



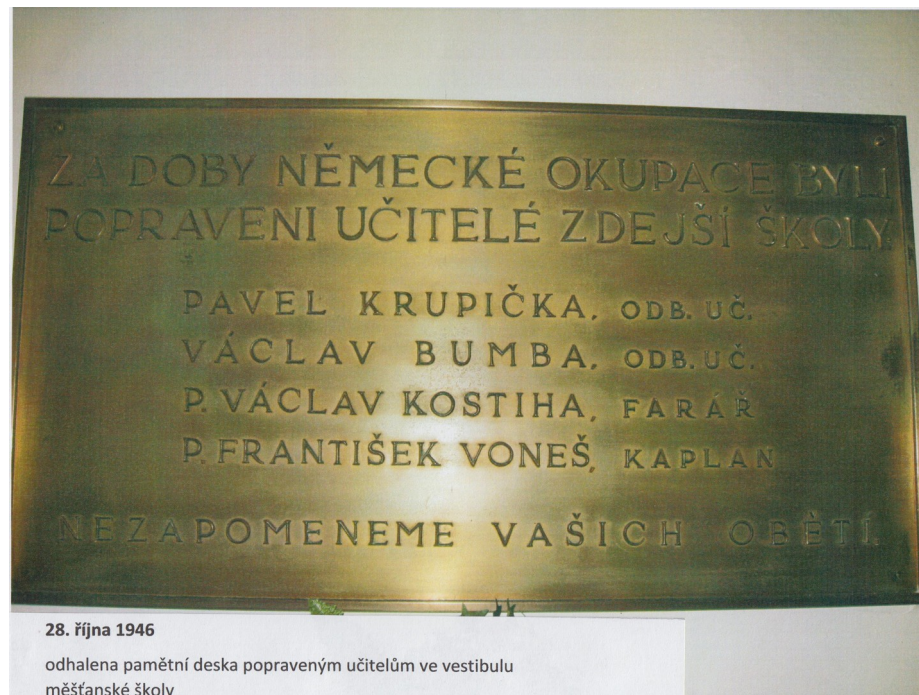
Jaroslav Ledvina



V hájence U Zlatého jelena byl 6. února 1945 zastřelen partyzán Jiří Jirovský.



Po válce, 28. října 1946, na budově fary byla odhalena pamětní deska popraveným kněžím.



Po válce, 28. října 1946, byla ve vestibulu měšťanské školy odhalena **91c** pamětní deska popraveným učitelům a na budově fary **91d** pamětní deska popraveným kněží.



Následující den, 29. dubna, prošel městečkem průvod na oslavu osvobození a správu obce převzal revoluční národní výbor.



27. května 1945 jmenoval Místní národní výbor prezidenta Čs. republiky dr. Edvarda Beneše čestným občanem Ždánic jako ocenění jeho budovatelské práce pro stát a národ. 19. prosince 1945 pak Edvard Beneš přijal delegaci 6 členů MNV, kteří mu předali diplom



V říjnu 1946 bylo také Vrbasovo muzeum přestěhováno z budovy radnice do prostor zámku a bylo několikrát upravováno až do podoby, jak je známe dnes.



Únor 1948, kdy moc ve státě převzala Komunistická strana Československa, byl původně interpretován jako vítězství pracujícího lidu nad reakcí. Dnešní pohled je zcela jiný – vnímáme to jako nastolení totalitního režimu. Dnes si jen krátce připomeneme, jak se únorové události odrazily v životě ždánických občanů. Už 26. února byl ustaven 18tičlenný místní akční výbor Národní fronty, který začal uskutečňovat konkrétní mocenské kroky. 11 členů nekomunistických stran bylo zproštěno funkcí v místním národním výboru a nahradili je většinou komunisté. Byly zlikvidovány soukromé obchody a živnosti nebo byly zařazeny do socialistického sektoru, byly

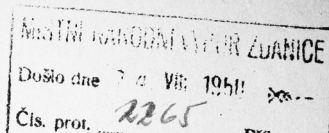
Okresní národní výbor v Kyjově.

Zn. 513-19/8-1950.

Kyjov, dne 11. 8. 1950.

Titl.

*Proh. Kyjov. samostatná
Zdánice*



Okresní národní výbor v Kyjově bere na vědomí Vaše oznámení ze dne *14. srpna 1950* o tom, že jste svoji živnost *Strojárna* provozovanou se stanovištěm ve *Zdánici* dnem *31. 8. 1950* odhlásil na trvalo,

živnost list č. *1709/42*, podle něhož jste až dosud uveřejňoval svou živnost ve *Zdánici* provozoval, *stanovený název se slyší mu v ústředí* sem vrátte do 8 dní

Za referenta : Ronek v.r.

1. Svaz čsl. živnostnictva-
okr. úřadovna v Kyjově.
2. MNV *ne Zdánice*
3. ONV v Kyjově-finanční referát.
4. ONV v Kyjově-referát práce a soc.péče.

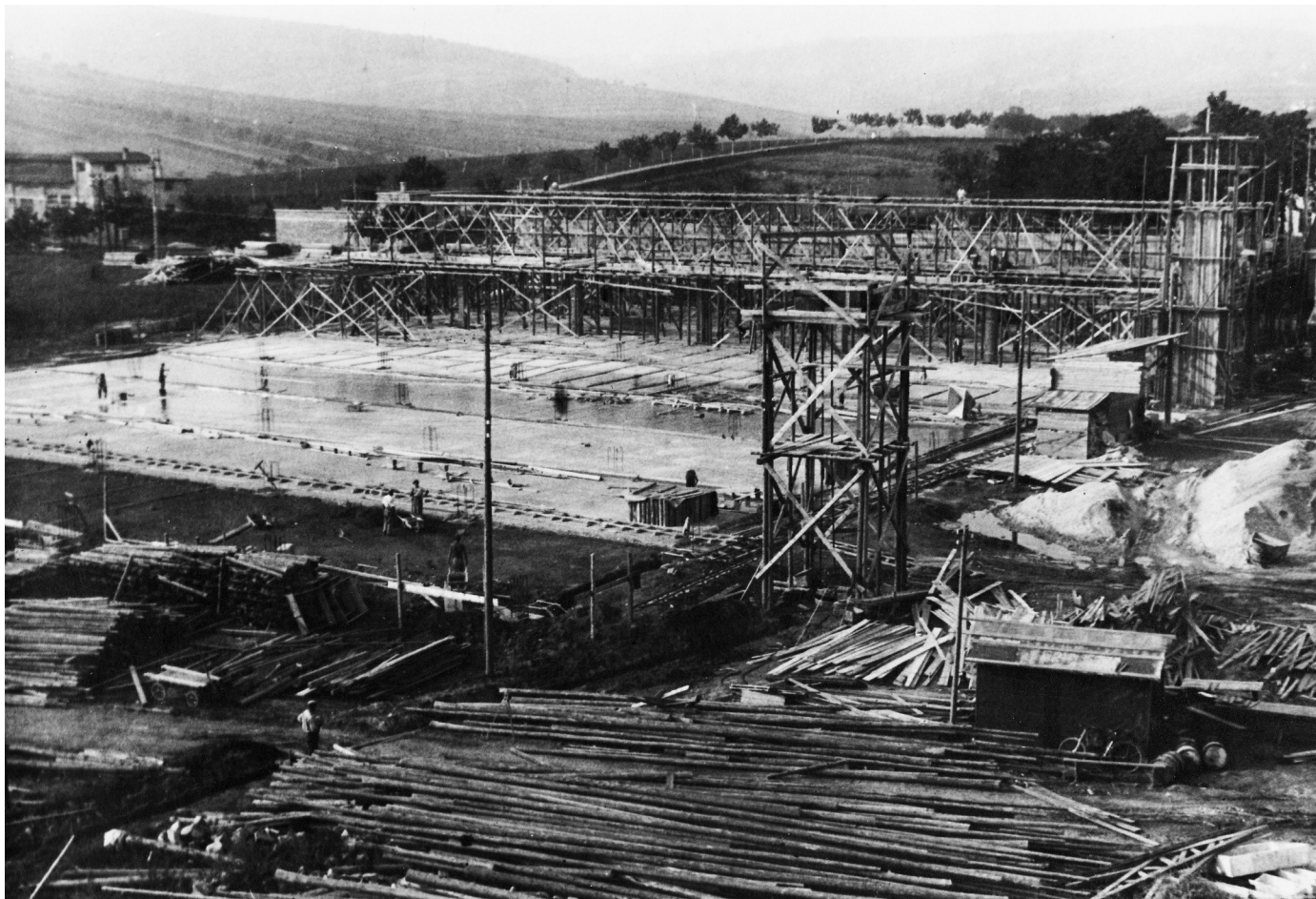
Na vědomí a k příslušným opatřením.

Za referenta : Ronek v.r.

Za správnost vyhotovení:
Přednosta kanceláře.

Janíkové

Akciová společnost Mikro byla zařazena do n.p. Škodovy závody, nábytkářská firma Eduard Půček a cihelna Vladimíra Doupovce byly převzaty do národní správy, stolárna Ferdinanda Krátkého, dílna Josefa Šmída na soustružení dřeva a stavební živnost Františka Foreta byly začleněny do Okresního průmyslového kombinátu Kyjov, parní pila byla zrušena. Akční výbor měl rozsáhlou rozhodovací pravomoc a hluboce zasahoval i do soukromého života občanů.



Některé živnosti tedy zanikly a nová pracovní místa naopak vznikla v závodu Elektrosvit na výrobu zářivek, který byl otevřen v říjnu 1949 v ulici Nádražní na místě bývalého cukrovaru.



1. ledna 1951 byl zřízen n.p. Šroubárna Ždánice na výrobu spojovacích součástí – šroubů a matic. Šroubárna Ždánice měla v tomto roce 704 zaměstnanců a v době svého rozkvětu v 60. až 80. letech, kdy byla největším průmyslovým podnikem ve



Zaměstnanci n.p.Šroubárna při pomoci JZD Ždánice



Součástí zemědělské politiky komunistické strany však byla kolektivizace, zakládání družstev podle sovětského vzoru, a to i za použití násilných metod. Takže bylo přes odpor mnoha soukromých hospodářů založeno i Jednotné zemědělské družstvo ve Ždánicích. Na podzim 1951 bylo do JZD včleněno pastevní druž



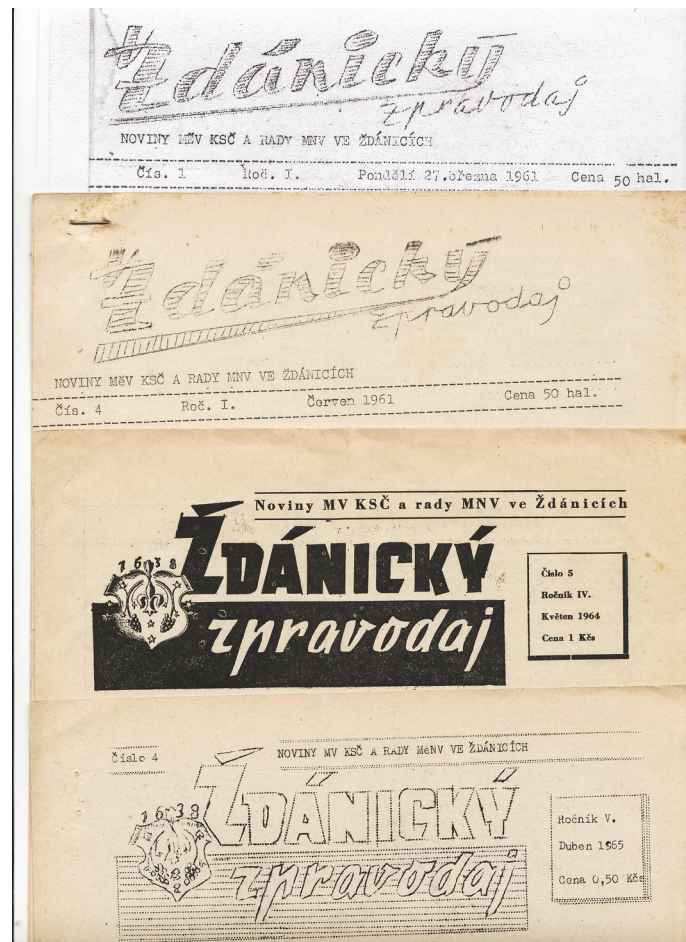
Ilustrací toho, jak silná byla v 50. letech ideologie, byly smuteční trzny za zemřelého Stalina a Klementa Gottwalda, kteří zemřeli v březnu 1953. Obou smutečních shromáždění se povinně účastnili pracující všech ždánických podniků a všechna školní mládež.



V květnu 1955 byl přesunut pomník obětem 1. sv. války z náměstí blíž ke kostelu a k 10. výročí osvobození, 8. května 1955 byl na jeho místě odhalen pomník Rudé armádě od akademického sochaře Karla Zouhara ze Ždánic. Pomník znázorňuje vojáka nesoucího



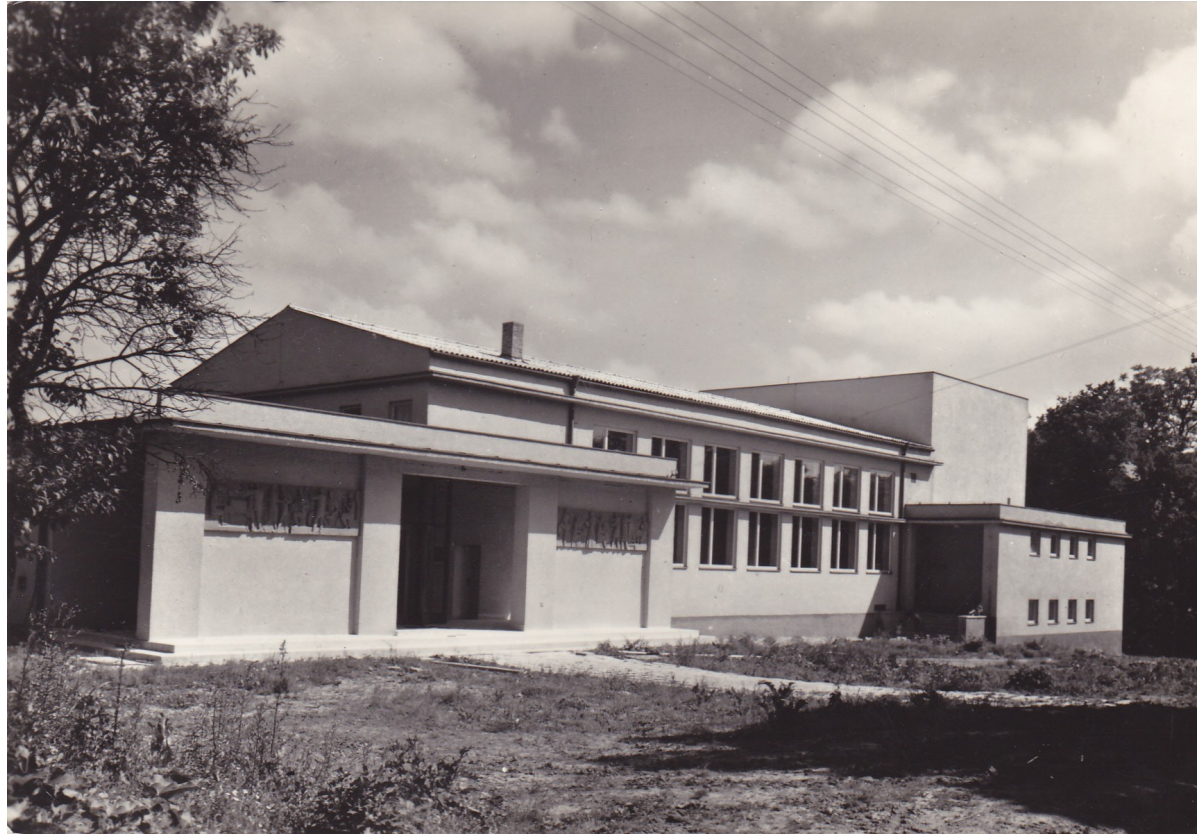
V květnu 1955 byl přesunut pomník obětem 1. sv. války z náměstí blíž ke kostelu a k 10. výročí osvobození, 8. května 1955 byl na jeho místě odhalen pomník Rudé armádě od akademického sochaře Karla Zouhara ze Ždánic. Pomník znázorňuje vojáka nesoucího zraněného kamaráda a dnes stojí o kus dál od původního místa, poblíž potoka, kam byl přesunut při úpravě náměstí, která probíhala v posledních dvou letech.



Od 27. března 1961 se Ždaňáci o dění v obci mohli dovědět i jinak. Toho dne totiž vyšlo 1. číslo Ždánického zpravodaje, který vychází doposud, dnes už jako měsíčník.



Na počátku 60. let se ve Ždánicích zlepšily možnosti získat bydlení, začalo se totiž připravovat budoucí sídliště Padělky, kde Okresní stavební podnik Gottwaldov začal v roce 1963 stavět státní družstevní domy.



Byl také otevřen kulturní dům, na jehož stavbě Žďaňáci odpracovali během 6 let řadu brigádnických hodin. Stavba byla národním výborem předána do majetku Šroubárny Ždánice a provoz kulturního domu byl zahájen 16. ledna 1965 plesem pracujících. Do té doby se plesy konaly v dělnickém domě. Každou neděli pořádal v kulturním domě Klub mladých čaj o páté.



V říjnu 1965 byly zásluhou klubu mladých pod vedením Josefa Janky a Františka Chalabaly obnoveny hody postaru a od té doby se hody každoročně (s výjimkou roku 1994) konají vždy v polovině října jako hody císařské. Jak už jsme se zmínili dřív, předtím se konaly naposledy v roce 1936, trvalo tedy téměř 30 let, než se do života obce vrátily.



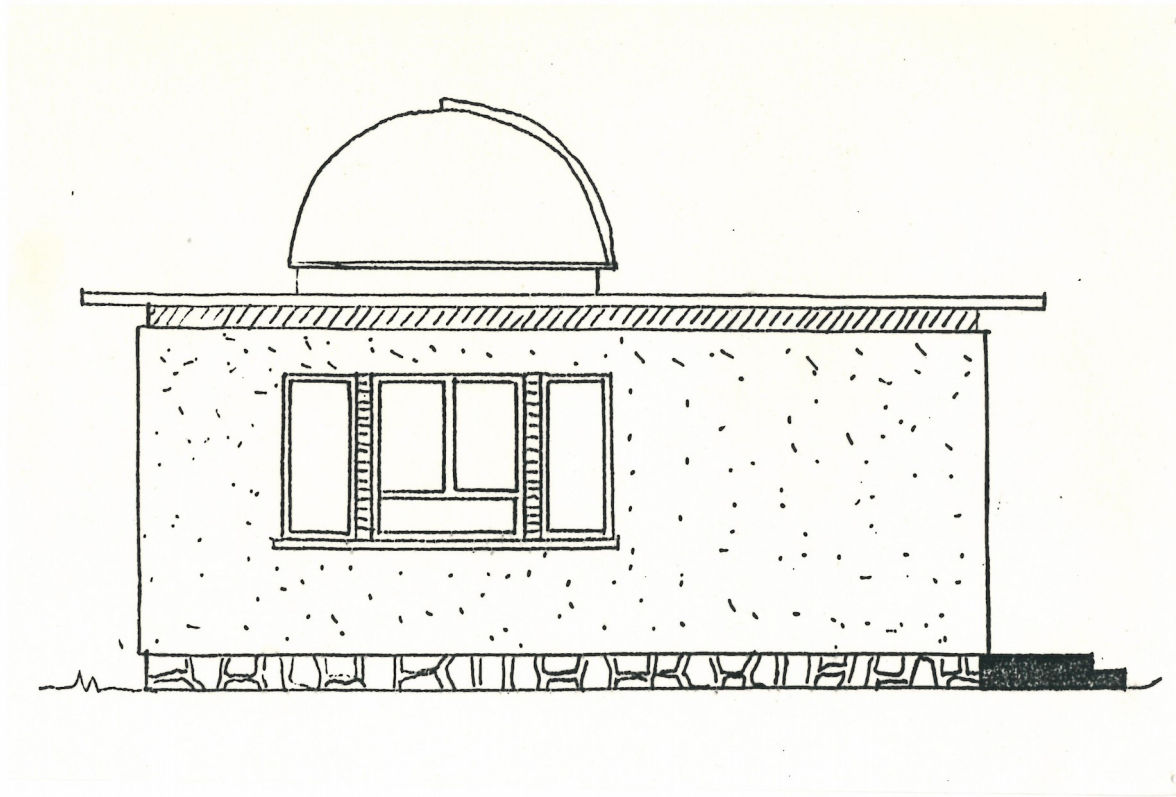
Klub mladých se pak přeměnil na národopisný kroužek, přejmenovaný později na Ždaničan, který se stal impulsem k šíření folkloru během dalších let.



Během dalších let vznikly národopisné soubory Ždaničánek, cimbálová muzika a mužský a ženský pěvecký sbor.



Astronomický kroužek ve Ždánicích, vedený ing. Oldřichem Kotíkem v podniku Kovové nástroje, přišel v r. 1958 s myšlenkou postavit ve Ždánicích malou hvězdárnu. Podle původních plánů měla být opravdu malá, s půdorysem 8 x 6 m, s jednou kopulí, ale podle konečného návrhu byla postavena mnohem větší, s půdorysem 21x 8 m a se dvěma kopulemi. Podobně jako v případě kulturního domu i na této stavbě odpracovali ždáníčtí občané včetně žáků základní školy spoustu brigádnických hodin – jen v roce 1959 to bylo víc než 5 a půl tisíce hodin.



Podle původního plánu měla být opravdu malá, s půdorysem 8 x 6 m, s jednou kopulí, ale podle konečného návrhu byla postavena mnohem větší, s půdorysem 21 x 8 m a se dvěma kopulemi. Podobně jako v případě kulturního domu i na této stavbě odpracovali ždáničtí občané včetně žáků základní školy spoustu brigádnických hodin – jen v roce 1959 to bylo víc než 5 a půl tisíce hodin.



Na hvězdárně se pořádaly přednášky, veřejná pozorování a letní školy astronomie a až do 80. let byla budova postupně rozšiřována – přibyla kotelna, sauna, ubytovna, klubovna a především místnost pro planetárium, které však nebylo dobudováno, nebyl totiž dodán projekční přístroj. Smrtí ing. Kotíka v r. 1981 se rozvoj hvězdárny zastavil, od 90. let byla pronajímána a nakonec byla firmou Narex prodána a pro veřejnost uzavřena.



V květnu 1968 byla zbořena stará zvonice z počátku 19. století, stojící uprostřed křižovatky ulic Hrubá strana a Suchý řádek, protože překážela dopravě. Nová zvonice podle návrhu Františka Foreta byla uvedena do provozu o rok později a byl k ní přemístěn i nedaleko stojící kříž.



V noci z 20. na 21. srpna 1968 došlo k bezprecedentnímu porušení mezinárodního práva – na naše území vpadla vojska 5 zemí Varšavské smlouvy – Sovětského svazu, Bulharska, Maďarska, NDR a Polska, vedoucí činitelé státu a komunistické strany byli zatčeni a izolováni, všechny důležité instituce, televize a rozhlas byly obsazeny a kontrolovány okupačními vojsky. Proti okupaci se zvedla vlna občanského odporu, v ulicích Prahy, Brna i v dalších městech.



V kronice se píše: *Vstupem spojeneckých armád 21. 8. se hladina rozbouřila a i u nás ve Ždánicích se objevily různé nápisy na chodnicích a na plotech a spontánní bylo na protest proti vstupu armád Varšavské dohody na naše území houkání továrních, požárních a všech vozidel klaksonů.*



Dnešní prodejna Pramenu v srpnu 1968



Jak se píše v kronice obce, ždáníčtí občané se na události dívali se smíšenými pocity. „Jedni byli přesvědčeni, že je to konec naší svobody a jedni to přirovnávali k tomu, jak nás obsadily fašistické hordy, a že to bude také takové, ale když po krátkém čase poznali, že se nic neděje, hladina se počala uklidňovat.“



Nastoupila však 70. léta, doba normalizace – doba čistek ve straně, v armádě i zájmových organizacích, zaměstnanci podniků procházeli prověrkami, zda souhlasí se vstupem vojsk. Ti, kdo nesouhlasili, měli problémy v zaměstnání a jejich děti při volbě studia, byly zrušeny organizace Sokol a Junák, zesílila cenzura. Trvalo to 20 let, než se poměry ve Ždánicích, stejně jako v celé republice, díky sametové revoluci uvolnily.



9. června 1970 postihla Ždánice obrovská průtrž mračen (největší ve 20. století), která natropila ve městě obrovské škody. Během necelých tří hodin napršelo 139 mm , což byla téměř čtvrtina průměrného ročního úhrnu srážek naměřeného za 40 let. Povodeň přišla tak náhle, že obyvatelé domů v Nádražní ulici nestačili ani utéct a museli je zachraňovat hasiči.



Oba potoky ve Ždánicích se vylily z břehů, voda vnikla do sklepů bytů a v místnostech dřevopodniku Blatných bylo přes metr vody. Povodeň přišla tak náhle, že



Byly strhány ploty, mosty, bylo vytrháno 200 metrů železniční trati. a železniční násep byl odplaven. Oba potoky ve Ždánicích se vylily



Železniční násep byl odplaven. Oba potoky ve Ždánicích se vylily



V březnu 1971 byl otevřen hotel Radlovec úrovně C s 8 pokoji, koupelnou a sociálním zařízením. Hotel měl restauraci III. cenové skupiny s 80 místy a výčep pro 30 osob.



29. srpna 1971 byly vysvěceny a zavěšeny na věž tři nové zvony odlité ve zvonařské huti v Brodku u Přerova. První zvon nese nápis „Naše naděje v životě a cestě poslední – Ježíš, Maria, Josef.“; druhý zvon nápis Za mír, blaho a víru svého lidu. Václav.“; a třetí zvon nápis František: Jen lásku Bohu a duším. Všechny zvony také nesou nápis „Ždánice L.P. 1971“.



Zavěšení zvonů



Počátkem 70. let je ve Ždánickém lese rušno: začínají se tu objevovat průzkumné vrtné věže pro průzkum ropných ložisek. První průzkumný vrt Za Oborou pod Panuší byl neúspěšný, ale v listopadu 1973 byla ve vrtu U Slepice vytěžena první ropa. Ropa z našeho katastru je velmi kvalitní a používá se výhradně pro chemický průmysl. Později zde bylo objeveno i ložisko zemního plynu a ropa i plyn se zde stále těží.



V říjnu 1973 byl Okresním národním výborem v Hodoníně zřízen Místní dům pionýrů a mládeže ve Ždánicích jako státní rozpočtové zařízení pro mimoškolní výchovu a vzdělávání, po revoluci v r. 1989 byl přejmenován na Dům dětí a mládeže ve Ždánicích. Stal se centrem zájmové činnosti dětí a od začátku až do března 2012 jej vedl Josef Chvíla.



V roce 1988 město pro potřeby „Domečku“ zakoupilo areál hájenky v Haluzicích, který byl postupně nadšenými spolupracovníky Domečku přebudován na fungující táborovou základnu.



V roce 1982 bylo uzavřeno kino v objektu sokolovny, naopak byla uvedena do provozu nová budova MěNV na Městečku a hlavně byla otevřena mateřská škola U Hřbitova , která se budovala 5 let v akci Z. Finanční prostředky byly zabezpečeny místními podniky.



V 80. letech se výrazně změnila ulice Kostelní. Na místě 34 zbořených domků bylo postaveno 6 bytových domů s 96 byty.



Stavba šesti bytových domů



Kronika obce uvádí: *Dne 17. listopadu 1989, kdy byla tvrdě potlačena manifestace studentů v Praze, začala vznikat občanská fóra po území celé naší republiky, na Slovensku Veřejnost proti násilí. Tyto organizace vznikly z občanů, umělců a inteligence, kteří vyjádřili nesouhlas s dosavadní vedoucí silou KSČ*



Zakladatelem Občanského fóra ve Žďánicích byl Josef Medřický, který se stal později starostou města. Události roku 1989 ve Žďánicích byly odrazem událostí probíhajících v Praze od ledna až do listopadu, kdy vyvrcholily masové demonstrace proti vládnoucímu komunistickému režimu. 27. listopadu proběhla v celé republice výstražná generální stávka, ke které se připojily i žďánické podniky.



Vyvrcholením změn pak byly volby do městského zastupitelstva v příštím roce, kdy byl MěNV transformován v Městský úřad Ždánice a byl jmenován pověřeným obecním úřadem pro 8 obcí mikroregionu Ždánicka. Významnou investicí nového MěÚ bylo odkoupení kulturního domu od Šroubárny Ždánice.



Na jaře 1990 byl škole slavnostně navrácen původní název Masarykova základní škola Ždánice. V této době byla také uvedena do provozu přístavba školy s gymnastickým sálem, která se budovala 6 let. Masarykovo jméno nebylo uváděno v názvu školy od roku 1948.



O 3 roky později byla opravena budova 1. stupně ZŠ, při níž dostala fasáda typickou zelenou barvu. Při opravě byla otevřena skříňka s dobovými dokumenty, která byla zazděna do novostavby roku 1885, a byla uložena zpět s novými dokumenty o Ždánicích.



Ve stejném roce byla opravena i stará školní budova u hřbitova, kde byla zřízena základní umělecká škola.

Nesčestí dne 10. 10. 94

Liazka rozdrtila tři děti a učitelku

**Příčina
ždánické
tragédie
je stále
neznámá**

Jak jsme už informovali ve včerejším pražském vydání Blesku, v pondělí kolem jedenácté hodiny dopoledne došlo k nebyvalé tragédii ve Ždánicích (HO). Z dosud neobjasněných příčin vjel na chodník nákladní vůz Liaz 706 naložený štěrkopískem právě v době, kdy tudy procházela skupinka dětí z mateřské školy. Tři děti a učitelku na místě rozdrtil.

Slávka Červená

Automobil údajně dostal v zatáčce smyk, narazil do zdi, od které se odrazil a po několika metrech zůstal stát. Pod ním však našli smrt hned čtyři nevinní lidé. Dvě další děti utrpěly těžká zranění a byly vrtulníkem převezeny do Brna. O děvčátko, které je stále v kritickém stavu, pečují lékaři v Bohunicích, o Jindřicha (5) ve fakultní dětské nemocnici. Ten utrpěl poranění hlavy a je stále v bezvě-

domí. Čtyři děti leží v nemocnici v Kyjově (HO). Tři s odřeninami a lehkými otřesy mozku, čtvrté - děvčátko - má střední otřes mozku, zlomenou dolní čelist a klíční kost. Přestože z vozu Českých drah zbyly ruiny, řidič (55) utrpěl jen lehké zhmožděny levé části těla a je na pozorování v kyjovském ARO. Příčina tragédie se stále vyšetřuje. Včera se soudní znalec pokusil uvést do chodu motor vraku, aby zjistil, zda promarněné životy má na svědomí technická závada.

1/dětskou této tragi

10. října 1994, několik dní před konáním hodů, otrásla Ždánicemi tragická dopravní nehoda na Městečku, při níž zahynuly tři děti z mateřské školy a jejich paní učitelka. Celé město truchlilo, hody byly zrušeny. Tragická nehoda urychlila rozhodnutí o stavebních úpravách, které nebezpečnou zatáčku zmírnily. Místo havárie nám dnes připomíná pamětní deska a doufejme, že už nikdy Ždánice podobnou událost nezažijí.



Významným dnem pro Zdánice se stal 13. únor 1996. Tehdy město Zdánice získalo právo užívat prapor města a znak, který vychází za znaku pánů ze Zástřizl, a vinné ratolesti symbolizují vinohradnické právo, které měly Ždánice už ve 14. století. V březnu pak převzal starosta Josef Medřický dekret o udělení znaku z rukou předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu Milana Uhdeho.



V březnu pak převzal starosta Josef Medřický dekret o udělení znaku z rukou předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu Milana Uhdeho.

Ve 2.polovině 90. let byl uveden do provozu Dům pečovatelské služby s 27 lůžky, který poskytuje služby seniorům se sníženou soběstačností, a to nejen seniorům ze Ždánic, ale i z okolních obcí.





Ve stejném období začala fungovat hasičská zbrojnice v budově zrekonstruované kotelny na tuhá paliva na sídlišti Padělky. Předtím sídlila 40 let v budově u hřbitova, a úplně první, dnes už zbořená, hasičská zbrojnice stála na Hrubé straně naproti radnici.



Turistickou atraktivitu Ždánic zvýšilo v srpnu 1996 otevření 7km naučné stezky Ždánickým lesem, která informuje o historii a přírodě našeho regionu. Stezka, dnes už 13tikilometrová s 18 stanovišti, začíná před Narexem a pokračuje přes Palánek a údolím Jordánku až do Lovčic.



Každá obec musí řešit problém, kam s odpadem. Ve Ždánicích byly odpady ukládány od roku 1973 na skládku Habrový, kam se svážely i jedovaté odpady z místních podniků.



Jednou z hlavních priorit polistopadového vedení města bylo nebezpečnou skládku uzavřít, což se podařilo v roce 1995, a v dalších letech byla skládka úspěšně rekultivována. Domovní odpad se od té doby odváží na skládku v Těmicích.



K ukládání nebezpečného odpadu byl otevřen sběrný dvůr v prostoru bývalého statku a nakonec v loňském roce nový sběrný dvůr na okraji Ždánic.



Od konce 90. let mají také Ždánice vlastní čistírnu odpadních vod v ulici Nádražní.



V roce 1998 byla zastavena osobní doprava na trati Čejč-Ždánice, která fungovala 90 let, a pak byla regionální železniční dráha v úseku Ždánice-Uhřetice u Kyjova úplně zrušena. Železniční spodek byl využit ke stavbě cyklostezky.



Poslední etapa cyklostezky mikroregionu Ždánicko byla slavnostně otevřena v roce 2016.

v roce 2004 bylo otevřeno víceúčelové hřiště Masarykovy základní školy v prostoru mezi školními budovami a bylo rekonstruováno sokolské hřiště na hřiště hokejbalové. **205** V témže ro



V témže roce byla z iniciativy ing. Zajíčkové Stafové a ing. Hozdeckého založena tradice přehlídek cyklistů na historických kolech Ždánický histopedál. Přehlídka kol se od té doby koná každoročně v srpnu v zámeckém parku, nyní pod názvem Ždánická histokola.



26. srpna 2007 proběhly oslavy 100. výročí založení Sokola ve Ždánicích a při této příležitosti byla na budově sokolovny znovu odhalena původní pamětní deska se jmény ždánických obětí nacismu.



Rok 2010 byl ve znamení červnového setkání rodáků. Byl rekonstruován zámecký sklep a kašna u zámku, nejvýraznější proměnou byla ale rekonstrukce obvodového pláště školní budovy, kdy byla vyměněna i okna a fasáda školy získala nové barvy, jak je známe dnes.



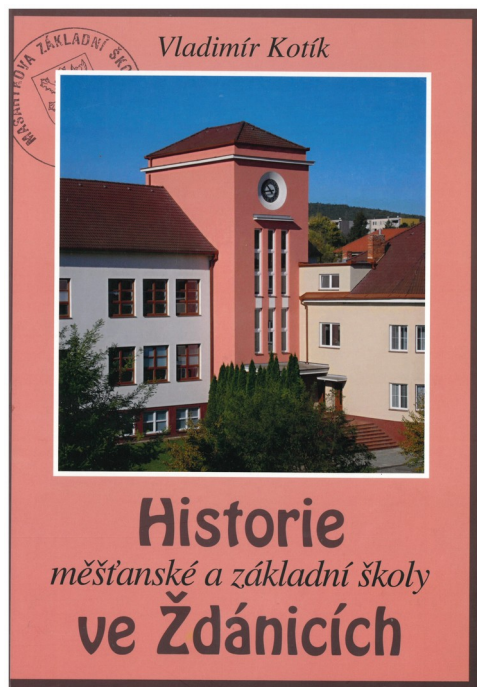
Při příležitosti setkání rodáků byla vydána kniha RNDr. Vladimíra Kotíka *Z minulosti Ždánic*, která volně navazuje na knihy Jakuba Vrbase *Dějiny městečka Ždánic* a *Ždánsko*.



Připomínáme, že Vrbasovo Ždánsko bylo vydáno pouze dvakrát – poprvé v roce 1930 a podruhé **210** v roce 2002, u příležitosti 50. výročí úmrtí Jakuba Vrbase, jemuž tehdy věnovaly ždánické národopisné soubory benefiční folklorní večer.



Historii ždánické školy pak Vladimír Kotík podrobně zpracoval v monografii Historie měšťanské a základní školy ve Ždánicích, která byla vydána u příležitosti **212** oslav 100. výročí školy v roce 2013.



Historie měšťanské a základní školy ve Ždánicích, která byla vydána u příležitosti **212** oslav 100. výročí školy v roce 2013.





Po letech, kdy hvězdárna střídala vlastníky a chátrala, ji koupilo a zrekonstruovalo město, **214** podařilo se i dobudovat planetárium. **215** Bylo vybudováno nové



podařilo se i dobudovat planetárium.



Bylo vybudováno nové náměstí, **216** autobusové nádraží a 37 rodin se může těšit na své



autobusové nádraží a 37 rodin se může těšit na své domky, **217** pro jejichž výstavbu se v současné době budují inženýrské sítě pod hvězdárnou.



37 rodin se může těšit na své domky, **217** pro jejichž výstavbu se v současné době budují inženýrské sítě pod hvězdárnou.



218a Během století bylo naše město působištěm mnoha živností i velkých firem. Z těch, které zde působí dosud, jsme už jmenovali firmy Narex nebo Galvanika, přibýly AZ Plastik, CIE, StarTechnik, Pneuservis, Stavebniny Miroslava Příkopy a řada dalších. Na tradici pily Blatných navazuje firma BMB a Ždánické trubičky z cukrářské výroby Drahomíry Sychrové jsou známé široko daleko.





Ždánice 21. století jsou příjemným městem, které poskytuje svým občanům celou šíři služeb od těch nejzákladnějších, jako je škola, zdravotní péče nebo pošta, až ke stálému rozšiřování možností trávení volného času. Za práci s mládeží byla Ždánicím udělena Bílá stuha v soutěži Vesnice roku 2008 a v ročníku 2014 této soutěže obdrželo město Zelenou stuhu za péči o životní prostředí.



Za sto let budou Ždánice určitě vypadat úplně jinak než dnes. Přejme našim potomkům, aby mohli v míru rekapitulovat proměnu obce, podobně jako jsme to dnes udělali my.



